

HELSINGIN YLIOPISTON valtiotieteellinen tiedekunta järjesti perinteiset promootiorituaalit toukokuun lopussa. Maisterien ja tohtorien lisäksi promovoiitiin joukko kunnia-tohtoreita. Heidän joukossaan Dame Marilyn Strathern, antropologi Cambridgesta. Strathern on viime aikoina tullut tunnetuksi antropologi-piirejä laajemmin voimakkaista tiedepoliittisista kannanotoistaan. Hänen teoksensa *Audit Cultures : Anthropological Studies in Accountability, Ethics and the Academy* (Routledge 2000) on erinomainen johdatus arviointien, tulosvastuiden ja muiden johtamistaidon nykytrendien maailmaan. Strathern korostaa kirjassaan, miten auditointi rituaalisuudessaan korostaa tiettyjen – tiettenkin arvioitavien – asioiden symbolista tärkeyttä.

Promootio on akateeminen rituaali par excellence. Strathern käytti rituaalin perusominaisuutta symbolisten merkitysten korostajana häikäilemättä hyväkseen. Miekkanhiojaisissa promovoitavien tulee lausua aforistinen viisaus miekkaa hioessaan. Strathernin viisaus kuului: *“This sword is sharpened for decapitating the hydra-headed monster of Audit, Accountability, Administration and Assessment when it corrupts the course of scholarship.”* Taisi tiedekunnan miekka mennä oikeaan osoitteeseen.

YKSI AUSTRALIAN suurimmista sanomalehdistä, *The Australian*, julkaisi noin kuukausi sitten (21.4.2006) mielenkiintoisen artikkelin “Top Marx for educators: Marxism should not keep infiltrating the English curriculum.” Mitä ihmettä? Opetetaanko Australian kouluissa Marxia ja mar-

xismia? Ihan tästä ei ole kyse. Mistä sitten on kyse? Kyse on, yllätys yllätys, postmodernismista ja ennen kaikkea Michel Foucault’sta. Artikkelin logiikka on jotakuinkin seuraavalaista: postmodernismin taustalla lymyää marxismi, marxismin taustalla kommunismi ja koska Australian kouluissa opetetaan postmodernismia, siellä viimekädessä syötetään oppilaille kommunistista propagandaa: “Communism has never achieved even 2 per cent of the total vote in Australian federal elections. In the sphere of public education, however, the grip of ideas that have their origin in Marxist theory has never been greater. Children are now regularly indoctrinated (sic!) in Australia’s public schools with political ideology that is the opposite of that supported by their parents.” Eikä tässä kaikki. Tämä marxilainen indoktrinaatio on johtanut siihen, että australialaislapset eivät osaa enää lukea eivätkä kirjoittaa. Ja kuka onkaan tästä viime kädessä vastuussa? Siitä on vastuussa 22 vuotta sitten kuollut porvariston- ja demokrationvihaaja Michel Foucault, jonka henkinen isä oli markiisi de Sade ja keskeisimmät kiinnostuksen kohteet “torture, drug-use and totally anonymous sex”. Juuri tämä mies, jota kutsutaan myös masokistiksi, kiduttaa ja orjuuttaa australialaislapsia alaluokilta aina yliopistoon saakka. Voi australialaislapsiparvoja! Tosin jotain hyvääkkin tässä asiassa on, ainakin *t&e:n* lukijan näkökulmasta. Sillä artikkelin mukaan australialaislapset on nyt opetettu hienosti paljastamaan “the power structures concealed in educated discourse”. Aika hyvin lukuja kirjoitustaidottomilta.

NELIVÄRIESITTEET ovat kuuluneet luonnon- ja lääketieteen arkipäivään jo useita vuosia, kun tutkimusohjelmat, -konsortiot ja -keskukset esittelevät omaa erinomaisuuttaan ja dynaamisuuttaan tiedepiireille, rahoittajille ja suurelle yleisölle. Ilmeisesti myös yhteiskuntatieteet ovat astumassa huomiotalouden piiriin, sikäli kuin Ison-Britannian Economic and Social Research Councilin Genomics Networkin laajasti levitetty esite ilmentää tätä suuntausta. ESRC Genomics Network on Suomen Akatemian Yhteiskunnan ja kulttuurin tutkimuksen toimikuntaa vastaavan brittiläisen tahon jättihanke, jossa panostetaan 12 miljoonaa puntaa genomitieteen ja -teknologioiden kehityksen ja käytön tutkimukseen yhteiskunnallisesta ja bioeettisestä perspektiivistä. Pääasiassa tuolla summalla rahoitetaan neljää tutkimuskeskusta, jotka toimivat kuuden yliopiston alaisuudessa. Genomics Networkin esite on tyylytelyä lukijaystävälliseksi: se on painettu korkealaatuiselle kiillotetulle paperille, taitto on ilmava, kuvien värit voimakkaita, tiedetoimittajan laatima teksti helposti avautuvaa, ja muutama ydinajatus suurennettu tekstin lomaan. Ja tietysti esitteen lopputulema on loihitia lukijan silmien eteen näkymä laajenevasta sosiaali- ja taloustutkimuksen ohjelmasta. Oppialan oma kehu, itsen mainostaminen ja huomion herättäminen saattavat toki lämmittää sosiaalityteliilijöitä, jotka ovat tottuneet hieman nukkavierumpaan julkisuuteen. Tällainen promootiopushe kuitenkin latistaa kyseenalaistavan ja problematisoivan perusviereen, joka on parhaimman genomiikan ja muun lääketie-

teellisen huipputeknologian sosiaalitutkimuksen peruspiire. Esitteissä esitelty menevä ja mondeeni sosiaalitutkimus paitsi yhtyy julistamaan vääjäämätöntä genomivallankumousta myös genomisoi sosiaalitutkimuksen varaten sille samankaltaisen bioteknologian juoksupojan aseman kuin minkä bioetiikka on saanut parin viime vuosikymmenen aikana. Eikä tämä genomisointi ole vain "diskursiivista": hankkeen taustalla on Ison-Britannian hallituksen ja merkittävimmän yksityisen biolääketieteellisen tutkimuksen rahoittajan Wellcome-säätiön 1990-luvun lopussa aloittama suurhanke nostaa Britannia molekyylibiologian ykkösmaaksi maailmassa. Jättipotista oli määrä herua myös muutama lantti eettisten ja yhteiskunnallisten aspektien tutkimukseen, mitä Wellcome-säätiö on toteuttanut bioetiikkaohjelmissaan. ESRC Genomics Network on julkisen vallan panostus tähän puoleen. Näillä ohjelmilla on eitämättä ollut vaikutusta siihen, mihin suuntaan sosiaalitiede Britanniassa on suuntautunut, sillä aihepiirin tutkimusrahoitus ei ole aivan mitätöntä: yhteen-

laskettuna Wellcome-säätiön ja ESRC:n myöntämä vuosittainen rahoitus vastaa karkeasti arvioituna 20-25% summasta, jolla ESRC rahoittaa koko sosiaalitutkimuksen alaa vuosittain.

DOCUMENTS oli nimeltään kulttuurilehti, jota Georges Bataille puuhasi vuosina 1929–30 Pariisissa. Lehden aihepiiri koostui "arkeologiasta, taiteista, etnografiasta ja vaihtelevista aiheista", joka viittaisi ajan populaarikulttuuriin, siis elokuvaan ja jazziin. Bataille itse kirjoitti lehden sivuilla muun muassa isosta varpaasta ja kukkien kielestä sekä kehitti *informé*-käsitettään. Lehden kirjoittajakuntaan kuuluivat muun muassa surrealistit Michel Leiris ja Roberst Desnos, taidehistorioitsija Carl Einstein sekä entnografit Georges Henri Rivière ja Marcel Griaule, ja kirjoitusten aihepiiri vaihteli Picassosta ja Mirósta Hollywood-musikaaleihin, Duke Ellingtonista Igor Stravinskyyn ja afrikkalaisheimojen rituaalimusiikkiin, kasvien ja alkeellisten eläinten "fenomenologiasta" palvontariitteihin. Tämä *Documents*-lehden maailma on he-

rätetty eloon Lontoossa, Hayward Galleryssä. *Undercover Surrealism*-näyttelyyn on koottu maalauksia, valokuvia, musiikkia ja elokuvia, joita lehden palstoilla aikanaan analysoitiin, sekä kultti-että rituaalisineistöä kansoilta ja heimoilta, joiden kulttuuria käsiteltiin lehden etnografisissa ja arkeologisissa kirjoituksissa. Näyttely on upea: se ei ole ylenpalttinen vaan harkiten teemoittain järjestetty. Niinpä kävijän on mahdollista saada hyvä käsitys itse lehdestä, tulla johdatetuksi Bataillen ihmishahmoteeman äärelle, saada oivalluksia siitä, miksi Bataille ja muut lehden kirjoittajat pitivät Picassoa tai Giacomettia merkittävinä, sekä katsoa niin 1920-luvun Hollywood-musikaaleja (mukana myös Buster Keaton!) kuin Eisensteinin elokuvaikin tuoreesti. Kaikkiaan näyttelyn koekat ovat onnistuneet tuomaan meidän päiviimme häivähdyksen, pienen tuntuman ajasta, jolloin subversiivinen ajattelu sisälsi oivalluksen ja näkemyksen eikä transgressiivisuus ollut pelkästään itseensä viittaavaa. Näyttely on auki heinäkuun 30. päivään saakka.